1. hét

Cél: Megismerkedni a Qt keretrendszer néhány eszközével és azok használatával.

https://doc.qt.io/

1. Egy egyszerű alkalmazás

Készítsünk egy olyan alkalmazást, amely egy nyomógombot jelenít meg egy ablakban. Erre rákattintva az alkalmazás álljon le.

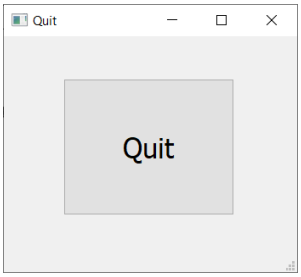

Projekt létrehozása

A QtCreator elindítása után a *File* → *New file or project…* menüpont kiválasztása teszi lehetővé új projekt létrehozását. A projekt létrehozása több lépésben történik:

1. Válasszuk ki az *Application* sablonok közül a *Qt Widget Application* típusút.
2. Nevezzük el a projektünket (*Quit*) és adjuk meg, hogy hol legyen fizikailag a gépen.
3. A rendszer építéshez használjuk az alapbeállításként felajánlott *qmake*-et.
4. Megadjuk az alkalmazás főablakának jellemzőit. Nevezzük el ennek osztályát *QuitWidget*-nek, amelyet a *QWidget*-ből származtatunk. (Az alapértelmezés a *QMainWindow*, ezért ezt átírjuk.) Az osztály kódja a *quitwidget.h*, illetve *quitwidget.cpp* forrásállományokba kerüljön. Ne felejtsük el a *Generate form* szöveg melletti ellenőrző dobozt (checkbox) bepipálni, mert ez teszi lehetővé, hogy a *QuitWidget* grafikus felületét a *QtDesigner* vizuális tervezővel készíthessük majd el.
5. A projekt többnyelvűvé tételével most nem foglalkozunk.
6. Lehetőség van kit-et választani, ami meghatározza, hogy melyik Qt verzió szerint legyen lefordítva a projekt (több Qt verziót is fel lehet telepíteni egy gépre).
7. Az utolsó lépésen átmehetünk módosítás nélkül.

Finish gomb.

A projekt létrejön, a bal oldali navigációs sáv mutatja a létrejött fájljainkat.

Grafikus felület elkészítése

A grafikus felhasználói felületeket közvetlenül a kódból is felépíthetjük, de a *QtDesigner* vizuális tervezőt is igénybe vehetjük ehhez. Ez utóbbit a .ui kiterjesztésű (ez most a *quitwidget*.ui) fájlra történő dupla kattintás hozza elő. Középen látjuk az egyelőre még üres felületet (form), bal oldalt megjelennek a felületre elhelyezhető előre definiált vezérlők. Nekünk most csak egy nyomógombot (*PushButton*) kell az egérrel a felületre húzni. Növeljük meg ennek méretét, duplán rákattintva megváltoztathatjuk a feliratát. A *QtCreator*

jobb oldalán megjelenő *Property Editor* az éppen kijelölt vezérlő tulajdonságait mutatja, amelyeket itt változtatni is lehet. Például beállíthatjuk a nyomógomb feliratának stílusát egy felbukkanó (*Select Font*) ablakban, vagy megváltoztathatjuk a nyomógomb automatikusan generált nevét (*pushbutton*) is, amivel a gombra, mint objektumra tudunk hivatkozni a kódban. Megadhatjuk azt is, hogy milyen cím jelenjen meg a nyomógombot tartalmazó ablak fejlécében (*windowTitle*).

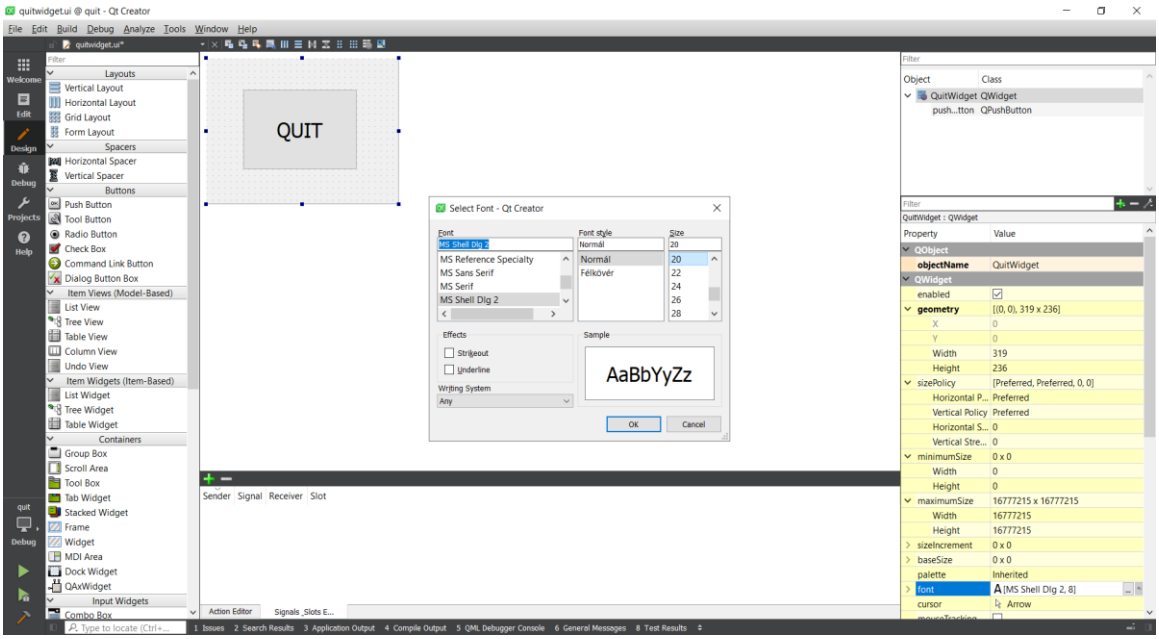

Eseménykezelés

A nyomógombon kiváltott eseményekhez eseménykezelőket lehet hozzárendelni. Ez megtehető úgy, hogy a *QtDesigner*-ben az egérrel jobbklikkelünk a gombra, majd a *Go to slot…* menüpont kiválasztása után kijelöljük például a *clicked()* szignált. Ennek hatására belekerül a kódba (*QuitWidget*) egy *on_pushButton_clicked()* eseménykezelő metódus. Ha ennek a törzsében a *QWidget* ősosztályától örökölt *close()* metódust hívjuk meg, akkor a gombon kattintás hatására a gombot tartalmazó ablak bezárul, és emiatt az alkalmazás leáll.

Ugyanez el érhető úgy is, ha a *QtDesigner* ablakának alján kiválasztjuk a *Signals Slots Editort*, felveszünk abba egy új sort, és beírjuk a < *sender: pushButton, signal: clicked(), receiver: QuitWidget, slot: close()* > sort.

Futtatás

A projekt kész, már csak futtatni kell. Bal alul található egy zöld háromszög ikon, ami fordítja és futtatja a projektet. A Ctrl+R billentyűkombináció szintén ugyanezt teszi.

2. Gombvadászat

Készítsünk el egy egyszerű játékot. Az alkalmazás felületén egy nyomógomb jelenjen meg, amelyikre ha rákattintunk, az egy véletlenszerű másik pozícióba ugrik. A cél a gomb minél többször történő megnyomása. Írjuk ki a felület alsó sorában folyamatosan azt, hogy eddig hány kattintásnál járunk.

Projekt létrehozása

Hozzunk létre egy *Qt Widget Application* projektet a a *QMainWindow*-ból származtatva.

Az alkalmazás főablakát *ButtonHunt*-nak nevezzük. Így a felületnek lesz alul egy ún. státusz sora, ahová az aktuális kattintások számát kiírhatjuk. Helyezzünk el a *QtDesigner* segítségével egy nyomógombot (*QPushButton*) „PUSH ME" felirattal. Állítsunk be a felületnek egy értelmes minimális méretet (*minimumSize*), hogy a nyomógombnak legyen helye ugrálni.

Vegyünk fel a *ButtonHunt* osztályba egy privát adattagot (*points*) a sikeres kattintások számolásához.

Eseménykezelés

Készítsünk eseménykezelőt a nyomógomb kattintásához. A nyomógomb új pozícióját a *setGeometry()*. metódussal állítjuk be, és a koordinátákhoz a véletlenszámokat a *qrand()* segítségével generáljuk. Ügyeljünk arra, hogy a gomb ne lóghasson le a felület központi területéről (ez a *centralwidget*). Ehhez szükségünk van a gomb és a központi terület magasságára és szélességére (*height*, *width*).

Növeljük meg eggyel a *points* értékét is, és ezt a főablak státusz sorába írjuk ki. A *QString:number()* konvertál számot sztringgé.

```
void ButtonHunt::on_pushButton_clicked()
{
   int w = ui->pushButton->width();
   int h = ui->pushButton->height();
   int x = ui->centralwidget->width()  - w;
   int y = ui->centralwidget->height() - h;
   ui->pushButton->setGeometry(qrand()%x, qrand()%y, w, h);
   ++points;
   ui->statusbar->showMessage("Points: " + QString::number(points));
}
```

Konstruktor

A konstruktorban inicializáljuk a véletlenszám generátort, amely használatához inklúdolnunk kell a *QTime* könyvtárat.

```
   qsrand(unsigned(QTime::currentTime().msec()));
```

A *points* értékét nullára állítjuk, és megjelenítjük a főablak státusz sorában.

```
    points = 0;
    ui->statusbar->showMessage("Points: " + QString::number(points));
```

Továbbfejlesztés

Egészítsük ki a programot azzal, hogy számolja és megjeleníti az eltelt időt, a program bezárásakor pedig kiírja, hogy átlagosan hányszor sikerült lenyomni a gombot másodpercenként.

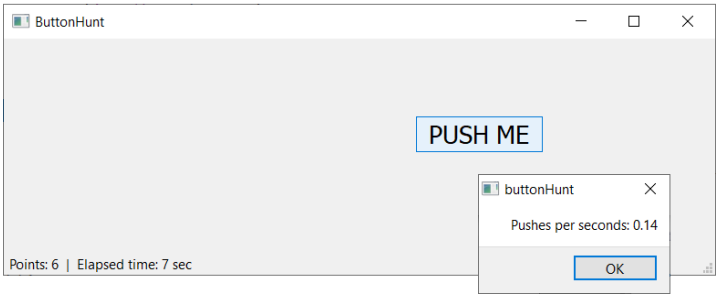

Szükségünk lesz egy *QTime* típusú privát adattagra, amivel az eltelt időt le lehet kérdezni. Használni fogunk egy időzítőt (*QTimer*, amelyet inklúdolni kell), hogy az elindítása után (*start()*) megadott időközönként küldjön egy *timeout()* szignált, amelyhez hozzáösszekötjük a státuszsor frissítését végző tevékenységet (ez az *updateStatusBar()* slot). Felüldefiniáljuk a ButtonHunt örökölt privát *closeEvent()* eljárását, amelyet a program bezárása vált ki.

```
class ButtonHunt : public QMainWindow
{
    Q_OBJECT
public:
    ButtonHunt(QWidget *parent = nullptr);
    ~ButtonHunt() override;
private slots:
    void on_pushButton_clicked();
    void updateStatusBar();
private:
    Ui::ButtonHunt *ui;
    int points;
    QTime _time;
    QTimer _timer;
    void closeEvent(QCloseEvent *) override;
};
```

A konstruktorban a connect utasítással köthetjük össze az időzítő *timeout()* szignálját az *updateStatusBar()* slot-tal. Ez négy paramétert igényel:

1. Az objektum pointere, ami a szignált küldi: a mi esetünkben ez a timer objektum.
2. A kiváltott szignál SIGNAL(szignálnév) formában: SIGNAL(timeout()).
3. Az eseménykezelő slot tulajdonosának pointere: jelen példánkban this.
4. A slot, ami kezeli az eseményt SLOT(slotnév) formában: most SLOT(updateStatusBar()).

```
    connect(&_timer, SIGNAL(timeout()), this, SLOT(updateStatusBar()));
    _time.start();
    _timer.start(1000);
```

Ezután (még mindig a konstruktorban) elindítjuk az időmérést és az időzítőt is. Az időzítő elindításakor a start metódus bemeneti paraméterének segítségével adjuk meg, hogy a *timeout()* szignált az időzítő másodpercenként (1000 milisec) emittálja.

A státuszsor frissítését végző *updateStatusBar()* metódust nemcsak az időzítő szignáljai váltják ki, hanem közvetlenül is meghívjuk az *on_pushButton_clicked()* metódusból. Ehhez ennek a metódusnak a korábbi verziójában az utolsó sort kell lecserélni az *updateStatusBar()* hívására. A *time.elapsed* az eddig eltelt időt adja meg.

```
void ButtonHunt::updateStatusBar()
{
    ui->statusbar->showMessage("Points: " + QString::number(points)
         +" | Elapsed time: "+QString::number(_time.elapsed()/1000)+" sec");
}
```

A programbezárás eseménykezelőjének törzsében létrehozunk egy felugró üzenet-ablakot (*QMessageBox*), ami az eddigi sikeres kattintások számát (*points*) elosztja az eltelt másodpercek számával. (A üzenet-ablak használatához inklúdolnunk kell a *QMessageBox* könyvtárat.) Az üzenet-ablak felfüggeszti a programfutást, amíg le nem „okézzuk”, így nem tud addig bezáródni a program, amíg tudomásul nem vesszük az eredményt.

```
void ButtonHunt::closeEvent(QCloseEvent *)
{
    int millisec = _time.elapsed();
    QMessageBox msgBox;
    msgBox.setText("Pushes per seconds: "
           + QString::number(double(points)*1000/millisec,'f',2));
    msgBox.exec();
}
```

A statisztika kiírásában két tizedesjegyet engedünk csak meg. Ezt a *QString::number()* statikus metódusban használt *f* kapcsoló kényszeríti ki.

Az időzítőt indíthatná egy nyomógomb a konstruktor helyett, amelyet a megnyomása után egyből láthatatlanná tennénk annak *setVisible(false)* metódusával, és az ugráló gomb ekkor válna láthatóvá (*setVisible(true)*). Ekkor ügyelni kell arra, hogy az alkalmazás bezárásakor felbukkanó üzenet-ablak szövege akkor is értelmes legyen, ha a játék még nem indult el, és ne végezzünk ekkor nullával való osztást. Ilyenkor írjuk ki inkább azt, hogy „The game has not started yet.”.

3. Digitális órák különböző időzónákkal

Készítsünk egy olyan alkalmazást, amelyben több – különböző időzónákba eső – város pontos idejét lehet majd egyszerre megjeleníteni.

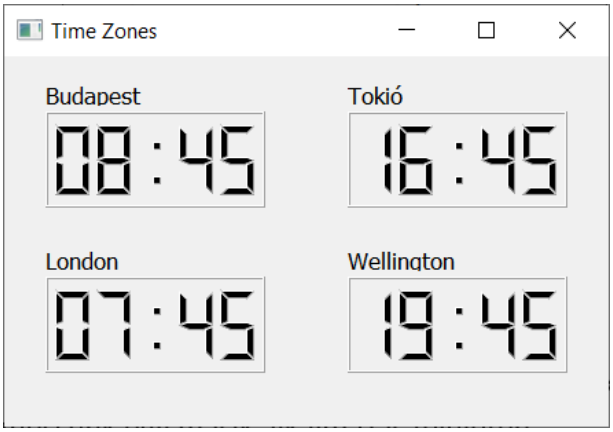

A megoldás érdekében először egyetlen digitális órát kijelző alkalmazást készítünk, majd lehetővé tesszük, hogy ilyenből négyet elhelyezhessünk egy másik alkalmazás felületén.

Digitális óra projekt

A digitális óra alkalmazás (*digiClock*) osztályát most a *QWidget*-ből származtatjuk, és *DigiClock*-nak nevezzük, ennek kódjait tartalmazó fájlok neve pedig *digiclock* lesz.

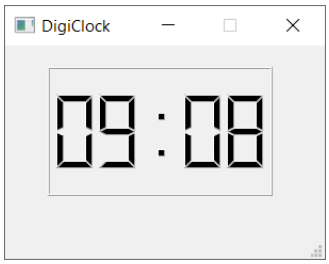

A grafikus szerkesztővel (*QtDesigner*) felteszünk a felületre egy LCD kijelzőt (*QLCDNumber*). Az ablak méretét beállítjuk és rögzítjük. (Ez utóbbit el lehet úgy elérni, hogy a *maximumSize* és a *minimumSize* tulajdonságokat egyformára állítjuk.)

A *digiClock.h* fájlba inklúdoljuk a *QTimer* könyvtárat, és privát adattagként felveszünk egy hivatkozást egy időzítő (*QTimer*) objektumra. A *DigiClock* osztály *private slots* csoportjában elhelyezünk egy eseménykezelő eljárást: *showTime()*. Ennek feladata lesz az aktuális időt az LCD kijelzőn megjeleníteni.

A *DigiClock* konstruktorában kötjük az időzítőhöz a *showTime()* eseménykezelőt, és az időzítőt 1 másodperces tikkelésre kényszerítjük.

```
DigiClock::DigiClock(QWidget *parent) : QLCDNumber(parent)
{
    ui->setupUi(this);
    connect(&_timer, SIGNAL(timeout()), this, SLOT(showTime()));
    //a szignál és az eseménykezelő összekapcsolása
   _timer.start(1000); // az időzítő elindítása
}
```

A *showTime()* az aktuális rendszeridőt jeleníti (*display()*) meg az LCD kijelzőn. Ehhez a *digiClock.cpp* fájlba kell inklúdolni a *QTime* könyvtárat. Az órát és a percet elválasztó kettőspontot csak a páratlan másodpercekben jelenítjük meg. Ennek hatásaként a pontos idő kijelzésében a kettőspont másodpercenként villogni fog:

```
void DigiClock::showTime()
{
    QTime time = QTime::currentTime(); //aktuális idő lekérése
    QString text = time.toString("hh:mm"); //sztringgé alakítás
    if ((time.second() % 2) == 0) text[2] = ' '; // villogó elválasztó
    ui->lcdNumber->display(text); // megjelenítés
}
```

Később felhasználható vezérlő készítése a digitális óra projektből

Készítsünk egy új projektet (*digiClock2*) az előző mintájára, de a létrehozáskor a *Generate form* mellől szedjük ki a pipát. (A felhasználói felületet most a kódból fogjuk megszerkeszteni.) A *DigiClock2* osztály őse a *QLCDNumber* osztály legyen azért, hogy később úgy tudjuk majd kezelni, mint egy általános LCD kijelzőt. Ezért a fej- és forrás fájlokban a *QLCDNumber* könyvtárat inklúdoljuk (a *QWidget* helyett).

A *DigiClock2* osztály deklarációja – az ősosztályától eltekintve – majdnem olyan, mint a *DigiClock* osztályé, csak tartalmaz egy időzónát mutató privát *int* típusú adattagot (*timeZone*), és annak a szetterét.

```
private:
   int _timeZone;
public:
   void setTimeZone(int t) { _timeZone = t;}
```

A *DigiClock2* osztály konstruktora az *ui->setupUi(this)* hívás helyett maga állítja be az ablak méretét (*resize()*) és nevét (*setWindowTitle()*). Az időzónát nullára inicializálja.

A *showTime()* metódus kódja abban tér el a *DigiClock* osztálybelitől, hogy az aktuális időhöz hozzáadja (*addSecs()*) az időzóna okozta eltérést is. Mivel az ősosztályunk most a *QLCDNumber*, ezért most a display metódust elég önmagában meghívni.

digiclock2.cpp:

```
#include "digiclock2.h"
#include <QTime>

DigiClock2::DigiClock2(QWidget *parent) : QLCDNumber(parent)
{
    setWindowTitle(tr(""));
    resize(150, 60);
    connect(&_timer, SIGNAL(timeout()), this, SLOT(showTime()));
     //a szignál és az eseménykezelő összekapcsolása
    _timer.start(1000); // az időzítő elindítása
    _timeZone = 0;
}

 void DigiClock2::showTime()
{
    QTime time = QTime::currentTime(); //aktuális idő
    QString text = time.addSecs(3600*_timeZone).toString("hh:mm");
         //az időzóna szerinti aktuális idő sztringgé alakítása
    if ((time.second() % 2) == 0) text[2] = ' '; // villogó elválasztó
    display(text); // megjelenítés
}
```

Az eredeti feladat megoldása

Most hozzáadunk a *digiClock2* projektünkhöz egy új felületet (*Form*), amire majd a *DigiClock2* típusú vezérlőkből négyet fogunk felpakolni.

File → New File or Project… → Qt → Qt Designer Form Class

Válasszuk a *Widget* template-et, és ezután fogadjuk el a felajánlott beállításokat.

A felületen (*form.ui*) elhelyezzünk egy sima LCD kijelzőt. Ha erre jobbklikkelünk, és a *Promote to…* menüpontot választjuk, majd a *Promoted class name*-hez beírjuk a *DigiClock2*-t, akkor az *Add* gomb lenyomásával hozzáadhatjuk a választható vezérlők közé a *DigiClock2*-t, a *Promote* gomb lenyomásával pedig az LCD kijelzőnk egy *digiClock*-szerű kijelzővé válik.

Az újabb LCD kijelzők elhelyezése után a *Promote to* > már egyből felajánlja a *DigiClock2*-t. Az LCD kijelzőknek adjunk beszédes neveket, pl. lcdBudapest és lcdTokyo.

Tegyünk fel címkéket (*QLabel*) az egyes órák fölé, hogy lehessen tudni, melyik óra melyik városhoz tartozik. Ezekre duplán kattintva is lehet a bennük lévő szöveget módosítani.

Elrendezőkbe (*Vertical* és *Horizontal Layout*) szervezve az egyes vezérlőket elérhetjük, hogy a kijelzők pont egymás alá ill. mellé kerüljenek. Először az egy sorban lévőket külön-külön *Horizontal Layoutokba* helyezzük, majd az így létrejött négy elrendezőt egy *Vertical Layout*-ba tesszük. Egy elrendezőn belül drag-and-drop módszerrel lehet az egyes elemeket felcserélni. A különböző magasságok eléréséhez a *Vertical Layout layoutStretch* tulajdonságát kell csak átállítani a megfelelő arányszámokra.

A *Form* konstruktorában (*form.cpp*) beállíthatjuk az egyes városok időzónáit a *DigiClock2* szetterével. London órája hozzánk képest eggyel hátrébb (-1), Tokióé nyolccal (8), Wellingtoné tizeneggyel (11) előrébb jár.

```
Form::Form(QWidget *parent) : QWidget(parent), ui(new Ui::Form)
{
    ui->setupUi(this);
    ui->lcdTokyo->setTimeZone(8);
    ui->lcdLondon->setTimeZone(-1);
    ui->lcdWellington->setTimeZone(11);
}
```

Már csak azt kell elérni, hogy futtatásnál az új formunk jelenjen meg. Ehhez a main.cpp-t kell módosítani:

```
#include "form.h"
#include <QApplication>

int main(int argc, char *argv[])
{
    QApplication a(argc, argv);

    Form w;
    w.show();
    return a.exec();
}
```